

AANVULLEND VLEERMUIZENONDERZOEK

HAZELAARSTRAAT 18

TE SINT WILLEBRORD

GEMEENTE RUCPHEN

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

AANVULLEND VLEERMUIZENONDERZOEK

Hazelaarstraat 18 te Sint Willebrord in de gemeente Rucphen

Opdrachtgever	West-Brabantse Investeringsmaatschappij bv (WBIM) Dhr. D.A.D. Luijkx Nederheidsebaan 5 4721 SK Schijf
Project	RUC.C5S.ECO2
Rapportnummer	15083975
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	15 juli 2016
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. M. Koen
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Drs. J.G.T. Driessen
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	LOCATIEGEGEVENS	2
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	6
5	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	7
6	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van West-Brabantse Investeringsmaatschappij bv (WBIM) opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend vleermuizenonderzoek aan de Hazelaarstraat 18 te Sint Willebrord in de gemeente Rucphen.

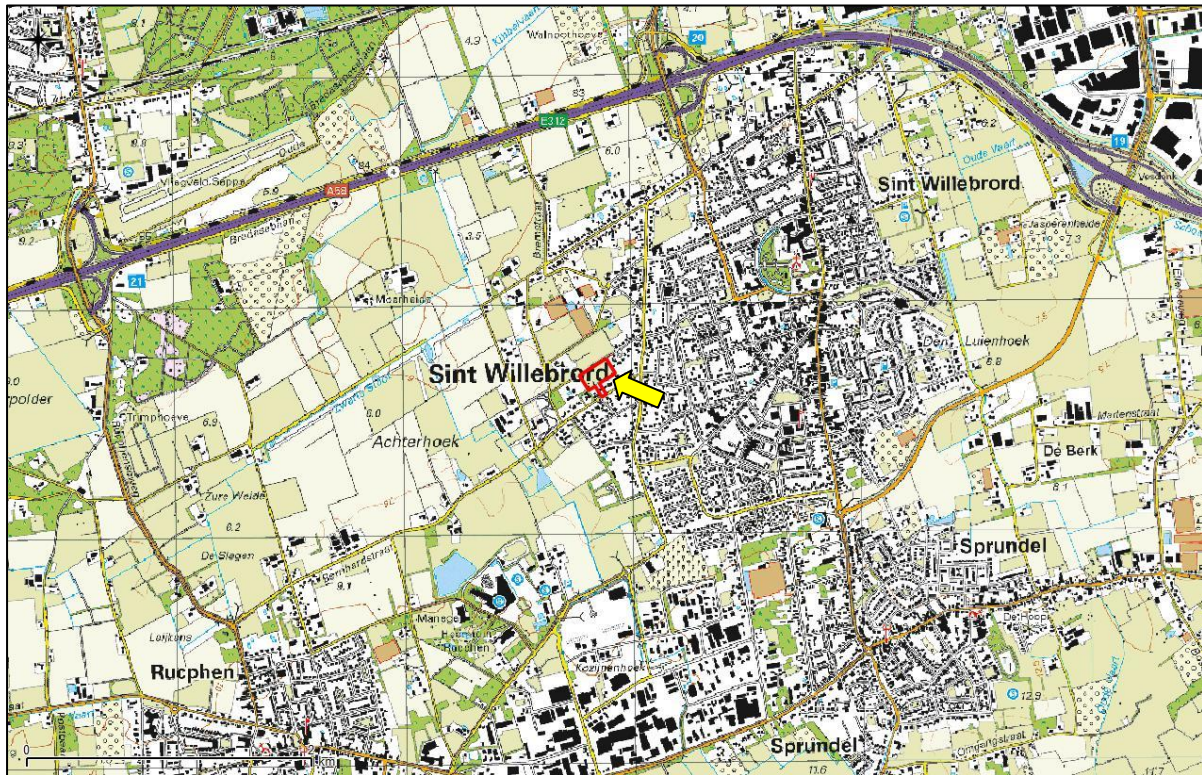
Het aanvullend vleermuizenonderzoek is uitgevoerd in het kader van de sloop van de bebouwing op de onderzoekslocatie ten behoeve van de voorgenomen nieuwbouw. Op basis van het aanvullend vleermuizenonderzoek is beoordeeld of er bij de uitvoering van de sloop sprake zal zijn van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen.

De aanleiding van het aanvullend vleermuisonderzoek zijn de resultaten van de quickscan flora en fauna, die Econsultancy in juli 2015 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 14103924 RUC.C5S.ECO1 d.d. 20 juli 2015). Uit deze quickscan is gebleken dat om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet, er ten aanzien van vleermuizen meer informatie noodzakelijk was.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 LOCATIEGEGEVENS

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Hazelaarstraat 18 te Sint Willebrord in de gemeente Rucphen. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft het bijgebouw op het huidige woonperceel Hazelaarstraat 18. Het bijgebouw beschikt namelijk over geschikte openingen langs de dakrand die toegang geven tot potentiële verblijfplaatsen voor een soort als de gewone dwergvleermuis. Het was op basis van de quickscan dan ook niet uit te sluiten dat bij de sloop van het bijgebouw een verblijfplaats van één of meerdere vleermuizen verloren zouden gaan.

De figuren 2 t/m 7 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen ten behoeve van de quickscan flora en fauna.

Figuur 2. Oprit richting bijgebouw.

Figuur 3. Zuidelijk deel van het bijgebouw.

Figuur 4. Noordelijk deel van het bijgebouw.

Figuur 5. Openingen dakrand bijgebouw.

Figuur 6. Openingen dakrand bijgebouw.

Figuur 7. Openingen dakrand bijgebouw.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

In de periode augustus 2015 – juli 2016 in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonden na zonsondergang of in de ochtenden voor zonsopkomst uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakbureau van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning met betrekking tot verblijfplaatsen is in de kraam- en zomerperiode gebaseerd op de gewone dwergvleermuis, de gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. De paarperiode is eveneens gebaseerd op gebouwgebonden vleermuizen als de gewone dwergvleermuis, gewone de grootoorvleermuis en de laatvlieger.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan echter nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de minimaal verplichte onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuisenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (half mei – begin oktober). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Na half juli vallen de kraamgroepen uit elkaar en verspreiden de dieren zich met kleinere aantallen over meerdere verblijfplaatsen. De mannetjes verblijven gedurende de kraam- en zomerperiode überhaupt niet bij de vrouwtjes en verblijven alleen of met enkele andere mannetjes in separate verblijfplaatsen. In de periode half augustus – begin oktober maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Winterverblijfplaatsen zijn echter zeer lastig vast te stellen dan wel uit te sluiten, hieromtrent kunnen vooralsnog alleen aannames worden gedaan. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee veldbezoeken in de periode half augustus – september 2015 is daarnaast extra gelet op sociale geluiden. In deze periode produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x) met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Overzicht onderzoeksinspanning

		juli 2015	augustus 2015	september 2015	mei 2016	juni 2016	juli 2016
vleermuizen	tijdstip		2 x avond			1 x ochtend, 2 x avond	
	datum		29 aug. + 27 sept.			28 mei + 13 juni + 14 juli	
	functie		paar/baltsverblijf			zomer/kraamverblijf	

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tussen de 12 °C en 16 °C, de windsnelheid bedroeg maximaal 2 Beaufort en tijdens alle veldbezoeken was het geheel droog. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 10 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen.

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

Verblijfplaatsen

Er zijn tijdens geen van de veldbezoeken invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen op de onderzoekslocatie. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de bebouwing op de onderzoekslocatie geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen als de gewone dwergvleermuis, de gewone grootoorvleermuis of de laatvlieger. Doordat er geen aanwijzingen zijn gevonden dat de bebouwing binnen de onderzoekslocatie in gebruik is als vaste rust- en verblijfplaats tijdens zowel de kraam-, zomer- als paarperiode, kan tevens worden aangenomen dat de bebouwing geen functie heeft als winterverblijf.

Foeragerende/passerende vleermuizen

Tijdens alle veldbezoeken is de gewone dwergvleermuis waargenomen. Het gaat hierbij om 1 tot 6 dieren per bezoek. De dieren zijn overvliegend en foeragerend boven en rond de onderzoekslocatie waargenomen. Er is geen sprake van essentieel foeragehabitat op de onderzoeklocatie. Daarbij is in directe omgeving volop foerageerhabitat aanwezig.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tijdens de veldbezoeken zijn ter plaatse van de onderzoekslocatie geen eenduidige vliegbewegingen van vleermuizen waargenomen. Het kan dan ook uitgesloten worden dat door de voorgenomen herontwikkeling verstoring plaatsvindt van een vaste vliegroute van vleermuizen.

5 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de bebouwing op de onderzoekslocatie geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Bovendien zal door de voorgenomen herontwikkeling geen essentieel foerageergebied verdwijnen en worden er geen vaste vliegroutes van vleermuizen verstoord. Met betrekking tot de voorgenomen plannen is er dan ook geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van het (in)direct verstoren van een vaste rust- en verblijfplaats van een vleermuisensoort. Het wettelijk verplicht treffen van maatregelen en het aanvragen van een ontheffing is niet aan de orde.

Ondanks dat er aan de juridisch verplichte onderzoeksinspanning van het vleermuisprotocol is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van een enkel individu wordt gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnames, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch één of meerdere vleermuizen worden aangetroffen dienen de sloopwerkzaamheden ter plaatse (tijdelijk) te worden gestaakt en dient er in eerste instantie contact te worden opgenomen met een vleermuisdeskundige, bijvoorbeeld een ecoloog van Econsultancy. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe er verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

6 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Econsultancy heeft in opdracht van West-Brabantse Investeringsmaatschappij bv (WBIM) een aanvullend vleermuizenonderzoek uitgevoerd aan de Hazelaarstraat 18 te Sint Willebrord in de gemeente Rucphen.

Het aanvullend vleermuizenonderzoek is uitgevoerd in het kader van de sloop van de bebouwing op de onderzoekslocatie ten behoeve van de voorgenomen nieuwbouw. Op basis van het aanvullend vleermuizenonderzoek is beoordeeld of er bij de uitvoering van de sloop sprake zal zijn van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Tijdens het onderzoek zijn ter plaatse van de onderzoekslocatie geen verblijfsfuncties voor vleermuizen aangetroffen. De aanwezige bebouwing heeft geen functie als kraamverblijf, zomerverblijf en/of paarverblijf. Een functie als winterverblijf is hierdoor eveneens redelijkerwijs uitgesloten. Verder is er geen essentieel foerageergebied of vaste vliegroute in of rondom de onderzoekslocatie vastgesteld.

Conclusie

Met betrekking tot de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie is overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen niet aan de orde. Het wettelijk verplicht treffen van maatregelen en het aanvragen van een ontheffing is niet aan de orde.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

